

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ
РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
ГУМАНИТАРНО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ АКАДЕМИЯ (ФИЛИАЛ)
«КРЫМСКОГО ФЕДЕРАЛЬНОГО УНИВЕРСИТЕТА
им. В. И. ВЕРНАДСКОГО» (г. ЯЛТА)

**ПРОБЛЕМЫ СОВРЕМЕННОГО
ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ**

Серия: Педагогика и психология

47 (5)

Ялта
2015

УДК 37
ББК 74.04
П 78

Рекомендовано ученым советом Гуманитарно-педагогической академии (филиал) «Крымского федерального университета им. В. И. Вернадского» от 25 марта 2015 года (протокол № 8)

Проблемы современного педагогического образования. Сер.: Педагогика и психология. – Сб. статей: – Ялта: РИО ГПА, 2015. – Вып. 47. – Ч. 5. – 288 с.

Редакционная коллегия:

А. В. Глазман	– профессор, доктор педагогических наук, академик НАПН Украины;
Н. Я. Игнатенко	– профессор, доктор педагогических наук;
В. С. Заслуженюк	– профессор, доктор педагогических наук;
Л. И. Редькина	– профессор, доктор педагогических наук;
Г. Е. Гребенюк	– профессор, доктор педагогических наук;
Н. В. Горбунова	– профессор, доктор педагогических наук;
Е. В. Везетиу	– кандидат педагогических наук;
С. Д. Максименко	– профессор, доктор психологических наук, академик НАПН Украины;
Т. С. Яценко	– профессор, доктор психологических наук, академик НАПН Украины;
В. А. Семиченко	– профессор, доктор психологических наук;
А. В. Фурман	– профессор, доктор психологических наук;
Е. Ю. Пономарёва	– профессор, кандидат психологических наук.

Журнал входит в наукометрическую систему РИНЦ (Российский индекс научного цитирования). Журнал зарегистрирован в Международном Центре ISSN в Париже (идентификационный номер печатной версии: ISSN 2311-1305), действующий при поддержке ЮНЕСКО и Правительства Франции.

Рецензенты:

В. М. Ефимова	– доцент, доктор педагогических наук;
Н. В. Якса	– доцент, доктор педагогических наук.

© Гуманитарно-педагогическая академия (г. Ялта), 2015 г.

- Коменский, Т.1. – М., 1939. – С. 163.
 9. Маркова, А.К. Стратегия формирования мотивации учения/ А.К. Маркова // Перспективы вопросы образования. – 1991. №3. – С. 23.
 10. Нечаева, В.Г. Состояние обучения в детском саду/ В.Г. Нечаева // Дошкольное воспитание. 1958. – №5.
 11. Платонов К.К. Краткий словарь системно-психологических понятий. – М.: Высшая школа., 1984. – С.57.
 12. Толстой, Л.Н. Педагогические сочинения/ Л.Н. Толстой. – М., 1948. – С. 269.
 13. Ушинский, К.Д. Собрание сочинений/ К.Д. Ушинский. – 1948 - 1952. – Т. 2. – С. 225.

Педагогіка

УДК: 373.2(477.41)(09)(043.3)

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології
 Венгловська Олена Анаполівна
 Київський університет імені Бориса Грінченка (м. Київ)

ПЕРСПЕКТИВНИЙ ДОСВІД ПЕДАГОГІВ-ПРАКТИКІВ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В М. КИЄВІ (1973-1991)

Анотація. В статті, по результатам изучения широкой источниковедческой базы, раскрыт перспективный опыт работы педагогов-практиков, и их вклад в развитие дошкольного образования г. Киева в 1973-1991 гг. Установлено, что в этот период, педагоги дошкольных учреждений проводили значительную работу по усовершенствованию содержания, форм, методов воспитания детей дошкольного возраста. Учеными научно-исследовательских институтов педагогики и психологии на базе дошкольных учреждений г. Киева проводились исследования по улучшению работы детских садов с родителями воспитанников, ознакомления детей с окружающим миром. Лучший опыт работы воспитателей обобщался и распространялся на территории не только г. Киева, но и УССР и СССР, что свидетельствует о его значимости для развития всего дошкольного образования.

Ключевые слова: дошкольное учреждение, дошкольное образование, педагоги-практики, перспективный педагогический опыт, формы обобщения и распространения перспективного педагогического опыта.

Annotation. In this paper, the results of the study of a broad base of the sources disclosed promising experience of practicing teachers and their contribution to the development of preschool education in Kiev in 1973-1991 yy. It was found that during this period, teachers of preschools performed considerable work to improve the content, forms and methods of education of preschool children. Scientists of research institutes of pedagogy and psychology on the basis of pre-school institutions in Kiev conducted research on the improvement of collaboration of the kindergarten with parents of pupils and introducing children get with the surrounding world. Best experience of educators was compiled and disseminated on the territory not only in Kiev, but the Ukrainian SSR and the USSR, which indicates its importance for the development of the pre-school education.

Проблеми сучасного педагогічного освіти. Сер.: Педагогіка і психологія

Keywords: preschool, preschool education, practicing teachers, perspective pedagogical experience, form of compilation and dissemination of prospective teaching experience.

Вступ. Сучасні стратегії розвитку дошкільної освіти передбачають пошук науковцями, педагогами-практиками нових (інноваційних) підходів до розвитку особистості дитини дошкільного віку. Значний досвід щодо реалізації пріоритетних напрямів виховання дітей дошкільного віку напрацьовано в різні роки другої половини ХХ ст. педагогічними колективами дошкільних закладів м. Києва. Реконструкція здобутків періоду 1973–1991 рр. складає як науковий, так і практичний інтерес. Результати студіювання різних груп джерел з окресленої проблеми можуть бути використані у змісті фахової підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку. На практичному рівні – окремі гаси перспективного педагогічного досвіду педагогів-практиків, у визначених хронологічних межах, можуть бути адаптовані в сучасний освітній простір дошкільної освіти України.

Формулювання мети статті та завдань. За результатами вивчення теоретичних джерел, описів передового педагогічного досвіду колективів дошкільних закладів м. Києва, матеріалів, що зберігаються у фондах архівів історико-педагогічної реконструкції перспективного педагогічного досвіду (ШПД) дошкільних закладів м. Києва (1973–1991), з метою адаптації перспективних ідей у практику сучасних дошкільних навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу статті. Трансформація мети й змісту дошкільного виховання у 1973–1991 рр. відбувалась у контексті суспільних змін щодо освіти дітей, приведення навчання і виховання до рівня розвитку науки та техніки, культури. Дошкільні заклади Києва були ретрансляторами державної політики в оновленні змісту підготовки підростаючого покоління, окрема дітей дошкільного віку. Характерною особливістю розвитку дошкільного виховання було узагальнення, вивчення та поширення передового педагогічного досвіду вихователів дошкільних закладів («ідеалізація реального педагогічного процесу; абстрагування від випадкових, несуттєвих елементів і конкретних умов педагогічної діяльності й виділення суттєвого в ньому – провідної педагогічної ідеї чи методичної системи в чистому вигляді, що обумовлює високу ефективність навчально-виховної діяльності» [4, с. 357]). Досвід зазвичай охоплював досягнення педагогічних колективів дитячих садків із різних напрямів виховання. Його презентація відбувалась на державному та всесоюзному рівні, що свідчило про значний внесок колективів дошкільних закладів м. Києва, в окреслених хронологічних межах, у розвиток дошкільного виховання в масштабах УРСР та СРСР.

Історико-педагогічна реконструкція перспективного педагогічного досвіду дошкільних закладів м. Києва передбачає виокремлення та уточнення сутності, у межах 1973–1991 рр., етапів, що відносимо до радянської доби. Критерієм виокремлення етапів є сутність змін тогочасного суспільства на виховання дітей дошкільного віку. У визначених хронологічних межах виокремлюємо два етапи уніфікації дошкільного виховання (1973–1983 рр.) та оновлення проформаційної компоненти змісту дошкільного виховання в умовах часткової демократизації суспільного життя (1984–1991 рр.).

На етапі уніфікації дошкільного виховання (1973–1983) в УРСР відбувалися наукові дослідження педагогів та психологів: Л. Артемової,

А. Богуш, З. Борисової, О. Буланової, С. Вільчківського, О. Грибанової, Т. Дмитренка, В. Котирло, С. Кулачківської, З. Лебедєвої, Г. Люблінської, Н. Савельєвої, К. Щербаківської, Н. Яришевої та ін. [1, с. 2,3]. Пошуки цих науковців були спрямовані на вдосконалення шляхів реалізації вимог програми виховання в дитячому садку з фізичного виховання та розвитку дітей, морального та розумового виховання дітей дошкільного віку, розвитку мовлення, виховання дітей у процесі ознайомлення з природою, цитань наступності в роботі дошкільних закладів і початкової школи, психологічної готовності дітей до навчання в школі, вивчення особливостей міжособистісних відносин у дитячому колективі, формування пізнавальної, емоційної та вольової активності дитини [1, с. 39; 2, с. 2,3].

Науковці не лише розробляли теоретичні підходи до вирішення цих питань, а й активно взаємодіяли з колективами дошкільних закладів Києва та батьками вихованців.

Значну роботу щодо поширення досвіду педагогічних працівників дошкільних закладів було зроблено республіканським навчально-методичним кабінетом дошкільного виховання Міністерства освіти УРСР. У 1978 році ним було видано методичні рекомендації на допомогу методистам із вивчення і впровадження передового педагогічного досвіду [3]. У рекомендаціях визначалися ознаки передового педагогічного досвіду, характеризувалися етапи його вивчення й узагальнення, пропонувалися форми поширення і впровадження в роботу дошкільних закладів [3, с. 3, 4-11].

Питання про стан узагальнення та поширення перспективного педагогічного досвіду роботи дошкільних закладів м. Києва та України заслуговувалося на засіданнях Колегії Міністерства освіти УРСР. Так, у 1981 році на Колегії Міністерства освіти УРСР було прийнято і затверджено план вивчення, узагальнення і впровадження передового педагогічного досвіду протягом 1981–1985 рр. [9, арк. 141]. У плані вказувалась тема, адреса досвіду, установа, що мала здійснювати вивчення та узагальнення досвіду, заклади, на базі яких здійснювалася його апробація та форма узагальнення цього досвіду. Згідно з планом, протягом 1981–1985 рр. у м. Києві узагальнено досвід роботи таких дошкільних закладів як: дошкільного закладу № 407 (тема: «Система роботи по ознайомленню дітей з працею дорослих і формування трудових умінь та навичок»), дошкільного закладу № 329 (тема: «Взаємозв'язок дошкільного закладу і сім'ї та громадськості у вихованні дітей дошкільного віку») [9, арк. 177]. Презентація цих досвідів відбувалась у таких формах, як: тематична експозиція на ВДНГ СРСР (1981) та республіканському семінарі (1982), видання методичних рекомендацій з проблем, що вивчалися (1984) [9, арк. 146–183].

Одним із таких закладів, досвід роботи якого з ознайомлення дітей із природою вважався зразковим, був дошкільний заклад №407 м. Києва [5, с. 11,12]. Вихователь В. Мазуренко, плануючи роботу з дітьми старшого дошкільного віку з розділу програми «Ознайомлення з природою і розвиток мови» на початку року здійснювала діагностування рівня знань і умінь дітей щодо догляду за рослинами і тваринами в куточку природи. Результати діагностування давали можливість обрати ефективні форми роботи з дітьми старшого дошкільного віку залежно від того, наскільки у них були сформовані ті чи інші навички [5, с. 11]. Така форма роботи була ефективною, оскільки давала можливість вихователю у роботі з дітьми реалізувати індивідуальний

*Проблеми сучасного педагогічного образования.
Сер.: Педагогика и психология*

та диференційований підходи. Основними формами роботи з ознайомлення дітей із природою були: нескладні доручення («повернути рослину іншим боком до світла і спостерігати, що станеться через кілька днів» тощо) [5, с. 11,12], спостереження (короткочасні й тривалі) за ростом і розвитком рослини, як у куточку природи, так і на ділянці дошкільного закладу, робота в куточку природи, дидактичні ігри природничого змісту, наприклад, «Згадай, як називається», «Яку рослину я приніс/ла». «Я загадаю, а ви відгадайте», «Яку рослину прибрали?» [5, с. 12], праця в природі. Результатом систематичної, планової роботи з дітьми стало визнання досвіду роботи вихователя В. Мазуренко кращим у місті, його експонування на ВДНГ УРСР [5, с. 11,12].

У 1973–1983 рр. яскраво простежувалася тенденція співпраці науково-дослідних установ із дошкільними закладами. Науковий супровід, який здійснювали вчені, давав можливість вихователям дошкільних закладів м. Києва реалізувати у власній роботі напрацювання науково-дослідних установ, що суттєво впливало на якісні показники. Науковий супровід здійснювався у різних формах, що засвідчують публікації фахових видань. Так, публікації журналу «Дошкільне виховання» (1981) переконують, що в м. Києві науковці науково-дослідних інституцій проводили різні форми роботи з підвищення кваліфікації вихователів та педагогізації батьків [8, с. 2, 3]. зокрема: міський лекторії для голів батьківських комітетів дошкільних закладів, семінари для методистів. Їх учасники розглядали питання з удосконалення форм співпраці дошкільних закладів із сім'єю. На базі дошкільного закладу №328 м. Києва, що був експериментальним майданчиком, практично втілювались методичні розробки Інституту психології [8, с. 2, 3].

Ефективною формою роботи в м. Києві став університет наукових і педагогічних знань для навчання завідувачів та вихователів-методистів дошкільних закладів [8, с. 2, 3]. Вони мали можливість підвищити свій фаховий рівень у процесі слухання лекцій провідних педагогів і психологів, ознайомлення з кращими зразками роботи з дітьми дошкільного віку [8, с. 3].

Дошкільні заклади м. Києва були й експериментальними майданчиками на базі яких здійснювалася апробація програм виховання в дитячому садку, експериментальні дослідження з різних проблем виховання дітей дошкільного віку (форми співпраці з батьками, ознайомлення дітей із природою), що свідчать про зв'язок педагогів-практиків з науковцями. Набувала поширення тенденція до вивчення та поширення передового педагогічного досвіду дошкільних закладів Києва на Виставці досягнень народного господарства СРСР.

Напрями розвитку навчально-методичного забезпечення дошкільного виховання, вироблені на попередньому етапі, набули продовження на наступному, коли вже відбувалось оновлення народознавчої компоненти змісту дошкільного виховання в умовах часткової демократизації (1984–1991).

На цьому етапі пріоритетним було вдосконалення програм виховання в дитячому садку: з урахуванням принципу розвивального навчання, соціально-культурних, національних, регіональних компонентів; створення умов для самостійної діяльності дітей; використання праці як форми навчання та засобу морального виховання. Відбулося поєднання народознавчої та ідеологічних складових у змісті дошкільного виховання.

Реформа загальноосвітньої та професійної школи 1984 році відпнула і на розвиток дошкільного виховання; воно зазнало змін у програмово-

методичному забезпеченні, у впровадженні нового типу навчально-виховного закладу – «школи-дитячого садка». На нарадах, семінарах, конференціях із дошкільного виховання обговорювались проблеми оновлення форм та методів всебічного розвитку дітей, наступності змісту дошкільного виховання та початкової школи, особливості підготовки дітей до навчання в школі. Ці питання порушувалися і на Колегіях Міністерства освіти УРСР. Так, у травні 1984 року на засіданні Колегії розглядалось питання підготовки дітей до навчання в школі педагогічним колективом дошкільного навчального закладу №407 м. Києва [10].

У доповідній записці «Про досвід роботи педагогічних колективів дошкільних закладів №407 «Зірочка» Київського заводу «Арсенал» ім. В.І. Леніна і №118 м. Севастополя по підготовці дітей до школи» [10, арк. 127] зазначалося про створення в дошкільному закладі №407 «Зірочка» необхідної матеріально-технічної бази для ефективної підготовки дитини до школи. Створене середовище: групові кімнати, спортивні зали, кінозал, кімната для патріотичного та інтернаціонального виховання, художня галерея, зона живої природи, природничий музей «Країна чудес» – відповідало тогочасним завданням виховання дітей. Територія дошкільного закладу, облаштована ігровими майданчиками, стадіоном, автомістечком, фруктовим садом, ягідниками, городом, куточком лісу, сприяла організації навчально-виховної роботи з дітьми, задоволенню їх пізнавальних потреб та інтересів [10, арк. 127].

Визначальним напрямом діяльності дошкільного закладу №407 «Зірочка» м. Києва (завідувач Л. Возна) було розумове виховання дітей, розвиток їх допитливості, пізнавальних здібностей. Застосовувались різні форми роботи з дітьми: заняття, екскурсії, бесіди вихователів спонукали дітей до пізнавального пошуку, міркувань, формулювання запитань, самостійності у виконанні завдань. Вихователі підготовчих груп В. Кравченко, Л. Тимошенко проводили евристичні бесіди, творчі завдання, дидактичні ігри та вправи, вдаючись до технічних засобів навчання. Усе це сприяло засвоєнню знань із математики, грамоти та інших розділів програми [10, арк. 123-135].

Дошкільний заклад співпрацював із середньою школою №134 м. Києва відповідно до розробленого плану, що містив спільні наради, консультації, семінари, тематичні публікації, батьківські збори. На базі дошкільного закладу постійно діяв семінар «Шляхи і засоби формування особистості дошкільників», що сприяв педагогізації батьків із цього питання. За підпису працю дошкільний заклад був визнаний дипломантом ВДНГ СРСР, удостоєний звання зразкового дошкільного закладу і внесений до Книги пошани Київського управління народної освіти і міському професійки працівників освіти, вищої школи і наукових установ [10, арк. 123-135].

У 1984 році вийшла друком книга Л. Аргемової і Є. Таранової «Моральне виховання дошкільників: із досвіду роботи», в якій автори розглядали досвід роботи дошкільних закладів Української РСР із морального виховання дітей дошкільного віку. Науковий супровід здійснювали науковці Українського науково-дослідного інституту педагогіки. У книзі узагальнено досвід роботи двох дошкільних закладів м. Києва. Дошкільний заклад № 148 працював над проблемою «Комплексного підходу до виховання патріотичних почуттів у дошкільників» [6, с. 26-34]. Реалізація наукової теми в закладі здійснювалась у трьох напрямках: «робота з батьками, робота з вихователями, робота безпосередньо з дітьми» [6, с. 26]. На базі дошкільного закладу працювала

*Проблеми сучасного педагогічного виховання.
Сер. Педагогіка и психологія*

«Батьківська школа», у межах якої і проводилися заходи з батьками щодо ознайомлення їх з особливостями виховання дітей дошкільного віку. Основними формами роботи в школі були: бесіди, консультації, диспути, свята щодо різних аспектів виховання дітей [6, с. 26].

Робота з дітьми в дитячих садках спиралася на виховання патріотизму. Із цією метою застосовували різні форми: заняття «під блакитним небом» (за Н. Сухомлинським) [6, с. 30], екскурсії, зустрічі з ветеранами, перегляд фільмів та кінофільмів, бесіди тощо. Дітей знайомили з рідним містом, містами УРСР та столицею СРСР – Москвою, назвами вулиць міста та мікрорайонів, де вони мешкали, пам'ятниками «арсенальцям, генералу М. Ватутіну, М. Щорсу, Невідомому солдату» [6, с. 31, 32].

Для вдосконалення навчально-виховного процесу з патріотичного виховання проводилася безпосередня робота з вихователями. Під час педагогічних нарад, педагогічних годин, відвідування музеїв, клубу «Росток», організованих для молодих вихователів, педагоги обговорювали шляхи патріотичного виховання дошкільників [6, с. 26-30].

Провідною в роботі дошкільних закладів виробничого об'єднання «Київський радіозавод» була тема «Морально-етичне виховання дошкільників у процесі музичних занять» [6, с. 121-130]. На музичних заняттях під час слухання музичних творів, імпровізації музичних спектаклів, свят, «малювання музики» [6, с. 129] педагоги сприяли становленню особистості дитини, формуванню в неї художніх смаків, розвитку творчих здібностей [6, с. 122].

У 1987 році на Виставі досягнень народного господарства СРСР демонструвався досвід роботи київського дошкільного закладу №332 «Лісова казка» (завідувач Т. Шада). У книзі «Організація роботи з виховання дітей у дошкільному закладі «Лісова казка»» (1987) висвітлено досвід роботи колективу дошкільного закладу. Він знаходився в підпорядкуванні Київського верстатобудівного виробничого об'єднання. Для гармонійного розвитку дитини в дошкільному закладі було створено належну матеріально-технічну базу. Колектив дошкільного закладу приділяв велику увагу створенню розвивального середовища. Так, територія (загальна площа 2 гектари) та приміщення дошкільного закладу склали комплекс, в якому було створено умови для всебічного гармонійного розвитку дітей. Так, для фізичного розвитку створено: ігрові майданчики, спортивне містечко, стадіон, басейн, спортивний зал, фізіотерапевтичний кабінет; для ознайомлення дітей із природою: кімната природи, оранжерія, фруктовий сад, поле, город, ягідник, куточок лісу; для розвитку творчості: кімната ручної праці, казки, дитячий ліній театр; для ознайомлення з правилами дорожнього руху: автомістечко [7, с. 5].

Пріоритетним у роботі колективу були питання співпраці дошкільного закладу зі школою, батьками вихованців та громадськістю з питань виховання дітей дошкільного віку. Для педагогізації батьків у дошкільному закладі планувались і проводились різні форми роботи, а саме: загальні та групові батьківські збори, консультації, виставки, радіолекторії для батьків, заняття «Школи молодих батьків», усний журнал, дні відкритих дверей, конференції, обмін досвідом із питань сімейного виховання [7, с. 44-50]. Вивчення плану роботи кабінету педагогічного всеобучу дає можливість стверджувати, що робота з батьками проводилася систематично, тематика батьківських зборів відповідає актуальним проблемам виховання дітей рідного віку (у групах раннього та молодшого дошкільного віку акцентувалась увага на ознайомленні

батьків із віковими особливостями дітей, адаптацією їх до дошкільного закладу, дотримання режимних моментів в умовах сім'ї; для батьків, діти яких перебували в середній групі розкривалися питання щодо естетичного виховання, розвитку мовлення дітей, загартування дитячого організму; у старшій та підготовчій групах пріоритетними питаннями були: формування світогляду дитини, залучення дітей до трудової діяльності, розвиток вольової сфери, розумовий розвиток, особливості підготовки дитини до школи [7, с. 44-46]. Привертає увагу така форма співпраці дошкільного закладу з батьками як заняття «Школи молодих батьків». У Школі проводились як теоретичні, так і практичні заняття. Під час теоретичних занять висвітлювались актуальні питання виховання дітей раннього та дошкільного віку (організація ігрової діяльності, особливості загартування дитячого організму, попередження захворюваності дітей тощо). У перебігу практичних занять батьки мали можливість отримати практичні навички з проведення загартувальних процедур, доглядати за хворою дитиною, готувати молочні страви [7, с. 48, 49].

Співпраця дошкільного закладу зі школами №73 та №154 відбувалася за розробленим планом та передбачала декілька напрямів: роботу з педагогами, дітьми та батьками. У результаті планомірної та систематичної роботи випускники дошкільного закладу, які закінчували перший клас вказаних шкіл мали оцінки «5» та «4» [7, с. 17].

Підпорядкованість дошкільного закладу Київському верстатобудівному виробничому об'єднанню актуалізувало проблеми співпраці його з громадськістю. Педагогізація батьків, працівників заводу, здійснювалася завдяки виступам вихователів по місцевому радіо, статтям у заводській газеті, спільним засіданням колективу дошкільного закладу та радою підприємства. У свою чергу діти мали можливість із дитинства залучатися до трудової діяльності [7, с. 7].

Протягом 1985–1991 рр. діяльність педагогів характеризувалася творчим пошуком, оновленням змісту, форм, методів виховання дітей, реалізацією зв'язку практиків і педагогічної науки; внеском педагогів Києва в розвиток теорії та практики дошкільного виховання на теренах Української РСР і на районському просторі.

Висновки. Вивчення досвіду роботи дошкільних закладів Києва дає підстави констатувати, що їх діяльність збагатила практику дошкільного виховання. Вивчення перспективних ідей педагогічного досвіду, що мали місце в дошкільних закладах у хронологічних межах 1973–1991 рр. уможливило висновки про розвиток різноманітних підходів до вирішення пріоритетних завдань виховання дітей. Насамперед, варто зауважити, що в ці роки новації підтримувалися на державному рівні. Педагогічно-практики внесли свою частку творчого розв'язання проблем навчання і виховання дітей дошкільного віку. Окремі здобутки не втратили актуальності і в наступний період (період Незалежної України) розвитку дошкільного виховання, що може бути предметом вивчення наступних історико-педагогічних розвідок.

Література:

1. Артемова Л. В. Нові дослідження дошкільної педагогіки на Україні / Любов Вікторівна Артемова // Дошкільне виховання. – 1971. – № 11. – С. 34–39.

Проблеми современного педагогического образования. Сер.: Педагогика и психология

2. Артемова Л. Наука – практиці / Любов Артемова // Дошкільне виховання. – 1981. – № 1. – С. 2–3.
3. Вивчення і впровадження передового педагогічного досвіду: методичні рекомендації / [упоряд. В. Г. Сазонова]; Республ. учбово-метод. кабінет дошкіль. виховання М-ва освіти УРСР. – К.: Рад. школа, 1978. – 23 с.
4. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Видання друге, доповнене й виправлене / Семен Устимович Гончаренко. – Рівне: Волинські обереги, 2011. – 552 с.
5. Мазуренко В. Любити і берегти рідну природу / В. Мазуренко // Дошкільне виховання. – 1980. – № 8. – С. 11–12.
6. Моральное воспитание дошкольников: из опыта работы / сост.: Л. В. Артемова, Е. А. Таранова. – К.: Рад. шк., 1984. – 136 с.
7. Организация работы по воспитанию детей в дошкольном учреждении «Лесная сказка»: из опыта совмест. работы дошк. учреждения, шк., семьи и общественности / [М-во просвещения УССР, Киев. гор. ин-т усоверш. учителей]. – К.: Рад. шк., 1987. – 128 с.
8. Тимчик А. Нові рубежі киян / А.Тимчик // Дошкільне виховання. – 1981. – № 11. – С. 2–3.
9. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО України), ф. 166, оп. 15, спр. 9090, 183 арк.
10. ЦДАВО України, ф. 166, оп. 15, спр. 9207, 160 арк.

УДК 373.3.011.3-051:316.61

Педагогіка

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки вищої школи

Вікторенко Ірина Леонівна

Державний вищий навчальний заклад

«Дніпропетровський державний педагогічний університет» (м. Слов'янськ)

ПОНЯТТЯ ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОБДАРОВАНОГО ШКОЛЯРА В ПЕДАГОГІЧНІЙ ТЕОРІЇ

Анотація. В статті уточнена суть понять «компетенція» – «компетентність», «професійна компетентність»; систематизовані й обобщені взгляды на понимание сути понятия «социкультурная компетентность». Представлена своя точка зрения в конкретизации дефиниций «профессиональная компетентность учителя», «социокультурная компетентность учителя начальных классов», «готовность учителя начальных классов к социализации одаренного младшего школьника». Социокультурная компетентность учителя начальных классов рассматривается автором как условие его готовности к формированию социокультурного опыта младшего школьника.

Ключевые слова: компетентность, профессиональная компетентность, социокультурная компетентность, профессиональная компетентность учителя, социокультурная компетентность учителя начальных классов, готовность учителя начальных классов к социализации одаренного младшего школьника.